

ТЕЖАК.

ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ ЗА ПОЉСКУ ПРИВРЕДУ.

ГОДИНА III.

Издаје: „Друштво за пољску привреду.“

У БЕОГРАДУ.

БРОЈ 10.

Издази сваког 15. и 30. дана
у месецу.

УРЕЂУЈЕ ПРИВРЕМНО:
МИЛОВАН СПАСИЋ.

СТАЈЕ: 40 ГРОША Ч. ИЛИ 4 ФОР.
ГОДИШЊЕ.

31. МАРТА 1871.

Сејте кукуруз!

Међу пословима овога месеца, најглавнији је: *сејање кукуруза.*

Наши земљодјелци одвише доцкан сеју кукуруз у неим крајевима, а сваки ваљан газда зна, да кукуруз треба — по времену управљајући се — да сесеје *сада*, или да одредјелимо време једном за свагда, пак да кажемо: *време сејању кукуруза траје 2 недеље пре и 8 дана после Ђурђева-дне.* У то доба посејани кукурузи најбољи су!

Најобичнији начин сејања је: „*под пету*“; т. ј. сваком трећом браздом иде сејач, пак ногом коракне; где је предњом ногом коракнуо, тамо стане, удари петом у земљу и у ту јамицу баца два или три зрна, пак ји прстима од ноге затрпа. Но може се сејати и „*у бразду*“, т. ј. кад орач трећу бразду оре, сејач иде за њим, пак на сваки корак одстојања баца по два или три зрна; орач после са четвртом браздом семе ово загре.

Први је начин бољи и сигурнији.

Кукуруз зактева чисту бразду и чисто орање.

Кад кукуруз једно 6—8 палаца високо на-
расте, онда га оплеви, т. ј. „*опраши*“; овом при-
ликом се поваде и они струкови, који су сувишни,
де је на прилику три струка изникло, треба на

сваки начин два најздравија оставити, а трећи
извадити и стоки дати.

У своје време ћу вас опоменути на остале по-
словце око кукуруза, а сад приони пак **посеј!** Р.

О својствима свилени буба и њивој рани уопште.

Да природу свилени буба боље познати може-
мо, морамо најпре цело њиво тело описати.

Свака је бубица црна, кад из јајцета или се-
мена измили; растећи бива све беља и светлија,
док најпосле скоро три палца не нарасте и сасвим
готово не побели. Онда је зрела. Кад узре, трбу-
јој се чисто провиди, и у прсима се жута материја
из које свилу преде, светли. Ово се види обично
31. и 32. дана њивог живота.

За време њивог постепеног растења, пресвлаче
се бубе четир пута (т. ј. скидају са себе кошуљицу).
Пред свако пресвлачење мало једу, испражњују
се или торе, и спавају. Тај сан траје један цео
дан и ноћ од прилике. —

Кошуљу своју, т. ј. стару кожу скидају оне с
малом неком муком и напрезањем, и добивају другу
нову, која им је за узраст њивог способнија.

Први дан после свлачења јошт је уморна, једе мало и немари за велику топлоту и зиму.

Петог дана свог живота свлачи се први пут, после четир дана други, опет после 6 дана трећи пут, а четврти пут опет седмог дана после трећег свлачења. Кад 10 дана после четвртог свлачења прођу, онда је сасвим зрела и тражи мирно место, да се завије. Ово време између свлачења, које се већ и буба назвати може, може се или прекинути или продужити, ако их топлије или ладније држимо, ако их више или мање ранимо. Једно за ранење буба пробитачно својство њово јест то, да оне сасвим мирно на своим креветима леже и само се у случају болести, или ако је кревет препун, с њега силазе. —

Пред завијање престаје буба помало јести, док са свим пресеке, и сасвим се исчисти. Посла тога буде мало немирна, дигне главу горе и почиње све нешто око себе тражити; из уста јој вире танки кончићи. Најпосле спузи са свог кревета, тражи и бира какво тескобно место, гди нам из утробе своје, прекрасну свилу чудотворно преде и снује. —

За четир је дана с предивом готова. Чаура, коју је откала и створила, има величину голубијег јајета, у коју сама себе затвори и у црва се преобрати. После десет и петнајест дана прогризе сама своју чауру и излети преображена у виду белог лептира. У овом виду не једе ништа и живи само за приплод и умножење свог семена, које кад женка све изнесе, за неколико дана свој кратки, чудесни и људма корисни живот сврши. —

Приметити треба, да су чаурице за предиво свиле тек онда добре, док лептирице из ње излетиле нису.

Да би, како овом, ког смо већ навели, а исто тако и о сваком другом начину поступања с бубама и њиовом ранењу право мислити, и као што треба расудити могли, нужно је, да се о њима, што се природе њиове тиче, јошт нешто добро примети и упамти, да не би при каквом може бити новом покушењу и проби с правог пута сишли.

Бубе су од природе за слободу опредељене и происходе из оне земље, гди се мера топлоте немења толико, као код нас. Оне тамо нетрпе нигда затворен, плеснив и покривен ваздух, јер су слободне. Њи тамо не узнемирава љубре и поган; оне миле по вољи својој с гране на грану и траже себи рану, која им је најбоља. На сунцу се увате за доњу страну листа, и тако се од жеге његове чувају.

Ово кратко извешће о нарави буба, нека сваки ко их ранити жели, добро запамти. Но нека нико не мисли, да се бубе у првом отачеству њиовом,

баш без сваког надгледања и неге држе, и да тамо људи без сваког труда ползу до њи имају; човек је умом својим дотле дотерао, да се својствама ове тварке мале ползовати уме, но само се по мери њене неге труд његов награђује.

То је стари и вечно постојани закон, да човек само знојем и трудом благодет какву уживати може. Јер, као год што се тело човеково само послом и упражњавањем све већма развија и укрепљава, тако се исто и ум његов честим размишљањем и душевним делањем изобразујући к вишем свом опредељењу доводи, и тако од себе сваку нужду сасвим њеним злим последицама удаљује. —

Знаменити је појав, да онде, где се свилоделије и ранење буба здраво у обичај увело, да су онде људи духом живљи и телом крпчији. То удакле овај приноси јошт један благослов, који се тек на деци познаје, која су због њега много здравија, за послове много способнија, дакле и срећнији час рођена. При том, имамо прилику и побуђење о много којечем размишљати, за свашта запиткивати, много којешта корисно искусити, и као у игри научити: тако да људско оштроумље, живот, способност и цела кућа и економија много се користи. —

Нека дакле наши сељаци, који прилику имају бубе ранити, ни пошто не пропуштају, ако себи и својим кућама добра желе; нека ни најмање не слушају оне, који говоре, да у овом послу ништа успели нису. Почетак је свагда и у свачему тежак. — Кад би ми оне, који се на малу тасну, на болести буба и друге којекакве незгоде туже, добро испитали и ствар добро извидили, јамачно би нашли, да су томе сами они криви. Јер, или су јошт при лежању какву погрешку против нарави буба учинили, или су може бити, баш и за цело време ранења непрестано грешили. А шта је узрок ови погрешака? Незнање, лењост и немарност; а видели смо и искусили смо, да је бубама непрестана, и то својска нега, у спотрењу чистоте, ваздуха, топлоте и ране нужна. На Србија се нашим, на жалост, при сваком истово послу и предузећу њиовом, она три пре споменута недостатка, да нерекнем порока, примећују, ње кад би са себе збацили, кад би се при послови своји не само оног старог једног те једног начина држали, него би се и они, што по реч, малопрометали, разум свој и размишљање с вештиним и с правом вољом сјединили, пак би се тако спокоју овога, све лакше и лепше, и с већом користи радило и пословало. —

Ја смем слободно рећи, да они, који се по овом мало ниже описаном начину, или макар по другом